

ESS форум 20 юни 2016г., София

Доц. Лилия Димова
Национален координатор на ESS за България

Здравейте и добре дошли!

Истинско удоволствие е да се види толкова многолика зала, обединена от интереса към един научно-изследователски проект в социалната сфера. Списъкът с **регистрираните участници наброява 65 имена!** Срещу мен освен колеги социолози, политолози, икономисти, психолози, юристи, преподаватели от поне 5 университета от три града, студенти, докторанти, учени от БАН и други научни организации, тук присъстват и представители на две министерства – МОН и МТСП -, на ФНИ, на КНСБ, на Главна дирекция "Структурни фондове и международни образователни програми" към МОН. Уважиха събитието ни и двама евродепутати – Г-н Светослав Малинов и Г-н Андрей Новаков. Наш гост е социалният антрополог Lars Soefftestat от Норвегия, който инициира създаването на мрежа от български оценители. Тук е и почти целият управителен съвет на БСА, както и бъдещи колеги от Клуба на социолога към УНСС - дано не съм изпуснала някого... До мен са ESS колегите ни от Лондон, на които специално казвам Добре дошли! **Привилегия и чест е, че самият директор на ESS Dr. Rory Fitzgerald е сред нас, както и проф. Peter Elias и Stefan Swift от международния координационен екип от City University в Лондон.**

Да, Европейското социално изследване - ESS е точно такъв обединител и искрено се надявам, че днешната дискусия ще спомогне да отговорим от различни ъгли на въпроса с **какво ESS е полезно за България и какво губим ние, а и Европа и света, ако сме извън борда.**

Сравнителната социология не е клон на социологията – тя е самата социология, написа големият Емил Дюркхайм. Европейското социално изследване е едно от емпиричните доказателства за това. Разбира се, ESS не е единствения дългосрочен проект в света, който мери динамиката на социални явления. Но е **единственият проект в света, който покрива почти целия спектър от живота на обществото и на всеки две години произвежда надеждни и сравними във времето и между участващите страни социални данни за нагласите, ценностите и притесненията на европейските граждани.** Тези данни имат изключително широка приложимост не само за научни и образователни цели – т.е. за анализи, разработки, публикации, за научна кариера, за запознаване и усвояване на световни иновативни стандарти при социалните изследвания. Международните сравнителни данни от ESS са надеждна база и за формиране и актуализиране на политики и стратегии, основани на обективни обстоятелства – т.е. изключително актуалният днес управленски подход **evidence based policy making**. И затова съвсем не е случайно, че ESS е единственият проект в социалната сфера, носител на най-високата научна награда на ЕК – Декарт (2005).

От кухнята на ESS, в която съм вече 10 години като национален координатор за България, бих добавила още нещо. **ESS е един щедър, толерантен и широко отворен над-европейски проект, безплатен и неограничен достъп до който имат всички, които се интересуват от динамиката на европейския социален климат.**

ESS още е един от малкото стожери на социалните науки и най-вече на истинската, сериозната наука „социология“, която **търси отговори на актуални въпроси от типа „ЗАЩО“**. Например, защо демографската ни ситуация е толкова трагична. Еднозначният социологически отговор би бил, защото демографската ситуация е функция на ситуацията в обществото и каквито и административни мерки, стратегии, програми и др. под. да се предприемат, те са предварително обречени на неуспех, ако не се решат проблемите в обществото, които ни сричат демографски. И точно проекти от типа на ESS ни помагат да открием тези проблеми, да ги анализираме и да ги посочим на тези, които формират политиките.

Да, ESS е солиден стожер на Социологията с главна буква – не на „рейтингологията“, не на „бингологията“, а именно на научния подход при изучаването и анализа на обществените явления и процеси. С това **ESS сериозно съдейства на социологията и в цялост на социалните науки да не се озоват в червената книга на изчезващите научни видове...**Има такива индикации...

Но най-важното предимство на ESS е, че това не е бутиков проект, затворен в тясно елитарна академична общност. **ESS налага освен високи методически стандарти, още и нов тип академична култура.** Академичен по своята същност и подходи, ESS е проект, чужд на академичния снобизъм, на академичното високомерие, надменност и самовлюбеност.

За България, а и за останалите страни от семейството на ESS, това не е просто фабрика за данни, колкото и надеждни, представителни, статистически коректни и широко приложими да са те. **Преди всичко ESS е школа** – школа за висш академизъм, школа за толерантност към всички, които могат и искат да допринесат за усъвършенстване на социалните изследвания. Затова е въпрос на национален престиж да си част от тази общност.

За съжаление, България пропусна Седмото издание на ESS, след като успешно осъществи предишните четири и издаде първата научна колективна монография от всички страни в ESS. Тя е изложена тук – **„Благосъстояние и доверие: България в Европа?“** и е дело на **25 български учени** от различни поколения и различни научни организации, които през 2010г. поканихме заедно с покойния проф. Н. Тилкиджиев да анализират резултати от първите за България успешно реализирани вълни на ESS. Чувстваме се привилегировани, че основателят на двете най-престижни научно-изследователски програми в света ISSP и ESS, самият Prof. Sir Roger Jowell - име-легенда в световната емпирична социология, написа встъпителните думи. За съжаление и той вече не е между нас.

Както се изрази министър Кунева преди една седмица при обсъждането на Националната стратегия за научни изследвания, **най-много боли от пропуснати възможности**. Да, наистина боли, че пропуснахме да видим чрез Седмото издание на ESS как българите гледат на бежанците и мигрантското цунами, по какво си приличаме и по какво се различаваме от другите европейци, какъвто беше фокусът на тази ESS вълна.

ESS не е от проектите, които гаят сетивата на политиците. Точно обратното - обикновено управляващите се мръщят на резултатите, защото данните често разкриват нелицеприятни истини. Да погледнем с оптимизъм обаче, че здравият разум на българските политици и най-вече на институциите, от които зависи по-нататъшното членство на България в този престижен пан-европейски проект, ще надделее и те ще оценят ползите от него. Ще оценят още и факта, че участието на България в **ESS не е чисто национален въпрос** - това е и ангажимент към европейската ESS база данни, от която се ползват вече над 90 000 потребители от цял свят, а научните публикации надхвърлят 5 000 заглавия на десетки езици.

Да си пожелаем успех!